

Kirkeliv 2004

Oplæg Brenderup Højskole 26. februar 2004 i forbindelse med sagen fra Tårnbæk, hvor en præst erklærede, at han ikke troede på Gud.

Tak for indbydelsen! Og tak fordi I holder liv i debatten som jeg anser for den vigtigste kirkelige debat i meget lang tid.

Det handler om tro. Det handler om *at* tro – om at være en troende. Eller gør det?

I kristendommen spiller troen traditionelt en afgørende rolle på godt og ondt – mest på ondt, synes jeg somme tider, fordi troen for mange mennesker opfattes som det adgangskort eller den særlige kvalitet, der skal til for at man med rette kan kalde sig kristen. Tror du nu også på det her? Eller Gid jeg bare kunne tro!

Trosbekendelsen bekræfter denne antagelse af tro som en kvalitet eller en evne, man skal have, og gudstjenesteformen bekræfter trosbekendelsen som en fælleserklæring, hvor den kristne menighed højtideligt erklærer sig selv som troende, ligesom det enkelte medlem ifølge ritualet først må svare på trosbekendelsen, før man kan blive medlem ved dåben og bekræfte det ved confirmationen.

Hele kirkes struktur lægger op til troen som det afgørende kriterium for, om Gud vil have med en at gøre – eller i hvert fald om kirken vil. Det er faktisk kun prædikenen, der kan modsige denne indgroede antagelse.

I det selskab har den ikke-troende det svært. Svært med menigheden – svært måske ikke mindst med sig selv. Føler måske, at man ikke er god nok, fordi man ikke er troende nok. Ikke kan tro. Man kan jo sagtens sige det – mumle med på trosbekendel-

sen, og døbt og konfirmeret er de fleste – men tror man nu også sådan inderst inde? Og på hvad?

Tror **du** på Gud? Sådan lød det inkvisitoriske spørgsmål ud over landet sidste år – ikke mindst til os præster. Eller er du en gudsfornægter – en kætter ligesom ham i Tårnbæk? Sådan nogen brændte man i de gode gamle dage. På jorden og i Helvede. I dag fører man proces imod dem i den hensigt at fratage dem deres levebrød, hvis de offentligt bekender deres tvivl. Hvad evangeliet *betyder* for dig og mig og for vores samfund, spørger næsten ingen om. Men om vi tror, er åbenbart afgørende – eller hvad?

Hvorfor er det vigtigere at vide *om* vi tror end *hvordan* vi tror?

Jeg har før sagt, at jeg ikke bryder mig om spørgsmålet om, hvorvidt vi nu tror på Gud, og jeg tror også, kirken i Danmark må overveje sin status som bekendelseskirke, hvor medlemskabet gøres betinget af en troserklæring – det er som om, det hører en anden tid til. En mere ensrettet tid.

Jeg tror virkelig, vi skal gå et skridt videre og ikke spørge så meget efter tro – men spørge efter hinandens liv – spørge hinanden om det, der bevæger - og tale med hinanden frimodigt også i menigheden - og ikke så underdanigt i stadig frygt for at sige og mene og tro det forkerte. Tale sammen under det frimodigt, som aldrig er sikker i sin sag men altid på vej sammen med andre. Jeg synes ofte samtalen om det allervigtigste i livet drukner i den proces, der opstår, når synspunkter bliver til karakterer, og når sandheden ikke er til diskussion.

Fremtidens menighed bør være langt mere kendetegnet ved sin længsel og sin søgen end ved sådan en stivnet og forkalket tro. Søger du Gud? Længes du efter Gud? Så kom her og vær med i et kristent fællesskab. Jeg synes, det lyder smukkere, og jeg tror det bliver et langt mere menneskeligt fællesskab end fæl-

lesskabet af dem, der har sandheden og ikke længere behøver spørge og søge og længes.

Der er mange, der har udtrykt forbavselse, forargelse og vrede over det, som Thorkild Grosbøll har sagt og skrevet, og mange har stillet spørgsmål ved sådan en mands mulighed for at forblive som præst i vores kirke. Ikke så få – selv blandt præstens kolleger - har direkte forlangt hans afsked – eller måske allerhelst hans hoved på et fad.

For kan man være præst uden at tro på Gud? Svaret giver sig selv umiddelbart: Nej, selvfølgelig ikke! Og så ville det være indlysende rigtigt at fjerne sådan en præst fra kirken, så der igen kunne falde ro over gemytterne – sådan som kirken vel altid har gjort det, når den stod over ydre og ikke mindst indre fjender af kirkens tro.

Men hvad vinder kirken egentlig ved det - andet end netop fred og ro – og barnlig tryghed måske?

Tværtimod tror jeg kirken står sig ved at lytte meget opmærksomt i dag til ethvert nok så anstødeligt forsøg fra moderne mennesker på at formulere evangeliet i tidens sprog, for der er ikke noget andet forståeligt sprog end tidens. Jeg tror, kirken står sig ved at gå ind i og åbne sig for sin tid med hud og hår – for ellers er alt, hvad vi har at tilbyde tidens mennesker nostalgi, tradition og smukke kirker juleaften og ved livets højtider. Og det er efter min mening ikke nok til at leve på. Ikke som kristen kirke.

I mine dystre øjeblikke kan jeg godt engen imellem føle, at kirkens dage er ved at rinde ud. Ikke på grund af Thorkild Grosbølls eller andres ”forkerte” udtalelser eller meninger – men på grund af den forargede reaktion på disse udtalelser – en reaktion, som for mig tegner et billede af en stadig mere åndløs kirke – åndløs forstået som stillestående, ensrettet, autoritær –

mere interesseret i, at gældende regler fra en svunden fortid overholdes, end i at høre nyt – mere interesseret i, at alt er ved det gamle end i at være i bevægelse og i samklang og i samtale med nutiden – mere fokuseret på fortiden end på fremtiden og på den nutid, kirken dybest set aldrig har brudt sig om, måske fordi den forkyndte tryghed og sikkerhed frem for den usikre, bevægelige, levende sandhed.

Men kirken giver folk sten for brød, hvis den fornægter nutiden, og hvis ikke der er nogen, der tager samtiden og vores faktiske virkelighed alvorligt også indenfor kirken, så tror jeg den dør en stille og upåagtet død! I hvert fald dør det, som jeg selv forbinder med og holder af ved vores kristne kirke.

Den kan umuligt overleve alene som trosautoritet i et moderne samfund, hvor autoritetstroen som sådan betragtes som et levn fra en mørkere fortid, hvor sandheden som alt andet er i stadig bevægelse, og hvor humaniteten spiller en så afgørende rolle for vores selvforståelse – og også for vores gudsforhold og for vores forståelse af Kristus selv.

Netop derfor er det så afgørende vigtigt, at der er nogen, der som Grosbøll tør kaste sig ud i nye, spændende tidssvarende og hjertelige formuleringer af det kristne budskab – også selv om disse formuleringer virker anstødelige på nogen.

At søge en stadig dybere forståelse af og indlevelse i mysteriet om Kristus og dermed også af sig selv og sit eget liv i denne verden – at give grobund for en stadig mere vedkommende forkyndelse i ord og handling - det må efter min mening være selve livsopgaven for enhver kristen menighed. Ikke mindst da i en luthersk kirke, hvis kendemærke er en stadig protest – glem ikke den - mod, at andre skal tage ansvaret for den enkeltes tro.

Det er og bliver et spørgsmål til den enkeltes samvittighed, hvad der er sand kristendom – det var derfor Luther brugte sit liv på at oversætte Bibelen, så enhver selv kunne tage stilling og afgøre sig. Og det har vi så en kristen pligt til!

Det, der konstituerer kirken, er efter min mening ikke først og fremmest de gamle trosbekendelser eller for den sags skyld Bibelen – men det, der ligger bag både Bibel og bekendelse – nemlig den Kristusbegivenhed, som vi til hver en tid må forholde os til og forsøge at formulere igen og igen – altid i tidens sprog og med de midler, vi nu hver især har til rådighed. Selvfølgelig skal vi ikke forkaste de gamles overlevering – vi skal ære den og bruge den som det, den er – nemlig deres meget smukke vidnesbyrd om Kristus, som jeg ikke har det mindste imod at bruge med stor glæde ved vores gudstjenester – men vi skal ikke dyrke dem som ufejlbarlige sandheder, der end ikke må diskuteres.

Vi har en opgave som mennesker og som menighed, hvis vi kan finde sammen om den – og det er at søge Kristus i håbet om at hans ånd vil berøre vores ånd og dermed sætte vores liv i bevægelse, så vi kan blive lys og salt for den verden, vi lever i. Det er en opgave, mange overlader til præsten, men det er for det første uluthersk og for det andet, så kan man altså ikke køre på frihjul eller overlade det til andre, når det gælder det absolut væsentligste i vores liv: at søge en stadig dybere forståelse for denne mangfoldige tilværelse.

Det er netop for mig det meget positive ved sommerens debat, at den ikke blot er en debat for teologer og fagfolk men for alle – og det kan godt være, manden har udtrykt sig både forargende og kluntet – men når man ser på resultatet af hans udtalelser – en levende og engageret debat overalt – ja, så tilgiver jeg ham

gerne. Ikke så længe jeg kan huske tilbage, har vi haft sådan en debat, som jo også er årsag til dette og lignende udmærkede møder.

Jeg håber meget, denne debat - denne åndelige samtale fortsætter i menighederne rundt omkring, for jeg tror, at det er denne samtale i menighederne, der skal føre kirken videre ind i dette nye, spændende årtusinde.

Der vil uden tvivl komme flere ”sager” af lignende art, fordi tiden er til det - og frygtsomme kirkefolk taler om at nedsætte en inkvisitionsdomstol til at tage sig af den slags – en kommission, der skal skille fårene fra bukkene, så at sige – men det er ikke sådan en rettroende kirke, der vil gribe moderne mennesker, og jeg tror ikke, den har nogen fremtid.

Ydermere. Sådan som jeg læser evangelierne, så var netop friheden – respekten for den menneskelige individualitet og værdighed og det menneskelige ansvar nogle af hovedpunkterne i Jesu forkyndelse.